

XI.

Keeren wij terug naar meester Hespel, dien wij verlaten hebben om den hertog op zijnen tocht naar het gravenkasteel te volgen. Het was met een gelukkigen glimlach om den mond dat de grijsaard het raadhuis had verlaten en zich huiswaarts spoedde. Hier en daar werd hij door poorters aangesproken, die hem in angstige spanning naar den uitslag van de onderhandelingen vraagden. En aan allen antwoordde hij:

— Weest gerust, vrienden. Onze hertog is een man, die het hart op de rechte plaats draagt. Hij heeft mij gelast u te zeggen dat hij vastbesloten is onze rechten te handhaven! Onze lieve gemeente zal dus zegevierend uit den strijd komen, trots de pogingen van den graaf en van zijne handlangers!...

Hoe meer hij zich van het raadhuis verwijderde, hoe meer echter de gelukkige glimlach van zijne lippen verdween. Om de waarheid getrouw te blijven moeten wij zelfs verklaren, dat de brave man ten slotte niet zoo gerust was, als hij zijne medepoorters had doen gelooven. Wel had de vorst hem op stellige wijze verzekerd, dat hij de vrijheden der gemeente zou doen eerbiedigen, en toch zweefden er zwarte vlinders door zijn geest als hij er aan dacht, dat de graaf hemel en aarde zou bewegen om den hertog van zijn besluit af te brengen. Maar de meier was een door en door rechtschapen man, wien het denkbeeld dwars voor de maag bleef zitten, dat een man als Godfried III zijn gegeven woord zou durven breken. Dát zou te monsterachtig zijn!

Eindelijk bereikte hij zijne woning. De oude Katrijne stond bij de deur op hem te wachten.

— Welnu, lieve man, riep zij, zijt ge in uwe pogingen gelukt? Hebt ge goed gesproken en niets vergeten? Laat me niet lang wachten, want ik verga van ongeduld!

— Ik heb alles beproefd wat menschelijkerwijze mogelijk is, antwoordde de meier binnentredend. De hertog heeft stellig verklaard dat hij onze rechten zal handhaven!

— Hei, manlief, dat is prachtig, heerlijk nieuws! Zie, daarvoor moet ik u omhelzen!

Dit zeggende sloeg Katrijne hare armen om zijnen hals en zoende hem herhaaldelijk dat het klonk.

— Weten de poorters het al?

— Ik heb het onderweg aan enkelen reeds verteld!

— En Berthold, Lieven, Lode, Lambert en de andere gezworenen?

— Neen. Ik verwacht ze allen hier zoodra de dienst afgelopen is.

Katrijne had de armen in de zijde gezet en keek heuren echtgenoot verwonderd aan.

— Zeg eens, man, ge brengt mij eene blijde tijding en zet daarbij een gelaat, zóó bezorgd als toen gij daarstraks naar het raadhuis gingt en nog niet wist hoe de zaak zou afloopen! Wat scheelt er aan? Zijt ge onwel — of hebt gij mij de waarheid niet gezegd?

— Lieve Katrijne, ik heb u de waarheid, gansch de waarheid gezegd!

— Dan begrijp ik u niet!

— Ja, vrouw, 't is gek en ik heb het me zelve onderweg reeds verweten! Hoe stellig de belofte van den vorst ook was, toch kan ik bijwijlen aan zooveel geluk niet gelooven....

— Maar, beste man!....

— Kan of mag men wel op het woord dier groote heeren betrouwen? Mogen wij veel verhoppen, hoe heilig onze zaak ook is, wanneer wij graaf Hugo en heel den adel tegen ons hebben? Zijn wij zoo fijn bespraakt als die heeren?

— Is dat wel noodig, vriend, als men het goede recht op zijne zijde heeft?

— Het goede recht!... Ja, zoo heb ik er vroeger ook over gedacht, wedervoer meester Hespel schuddebollend. Het goede recht! Hoe zwaar weegt dat wel in de weegschaal, wanneer eigenbelang, haat, laster en kastengeest het tegenwicht uitmaken? Wat mij betreft, ik heb gedaan wat ik kon...

— Hebt gij hem gezegd hoe onze gemeente ontstaan is?

— Ja.

— Hebt gij hem voorgehouden dat wij nooit aan onze verplichtingen te kort gekomen zijn?

— Ja.

— Hebt gij hem van de valsche munt gesproken?

— Ja.

— Hebt gij van de rampen gesproken, die Meersenberg bedreigen zoo de gemeente afgeschaft wordt?

— Ja.

— Wel, beste man, steek u dan geene muizenissen in het hoofd. Het zou eene beleediging, ja eene misdaad zijn, te durven denken dat de hertog, de edelste heer van Brabant, zich zou kunnen verlagen tot het

breken van zijn woord. Heeft hij verleden jaar het slot van heer Johan van Rosendaele niet verwoest, omdat deze zich aan eedbreuk schuldig gemaakt had? Heeft hij geene strenge verordeningen uitgevaardigd tegen de winkeliers en kooplieden, die de menschen bedriegen door slechte munt, slechte maat of gewicht? Kan of mag zulk een man wel oneerlijk zijn? Mogen wij hem wel mistrouwen?

Op dit oogenblik werd er op de deur geklopt.

— Mag ik binnenkomen? klonk er eene meisjesstem.

— Welzeker, kind!

De deur werd geopend en Walda snelde het vertrek binnen.

— Moeder Katrijne, meester Hespel, ik ben zoo gelukkig!

— Ja, meisje, dat is u aan te zien! Uwe wangen gloeien als rijpe appels in de Augustuszonne, en uwe lieve kijkers stralen! En mogen wij weten waarom gij zoo gelukkig zijt?

— Gewis! Sedert gisteravond heb ik een broer!

De beide echtelingen keken Walda verbaasd aan. En die verbazing was heel natuurlijk, daar Berthold hun nooit iets over zijn verleden verteld had, en zij dus in den waan verkeerden dat Walda zijn eenig kind was.

— Welnu, sprak deze, ge zegt niets? Doet dit nieuws u geen plezier?

— Ja wel, kind, antwoordde de meier, zeer veel plezier, maar wij begrijpen niet....

— Gij gelooft mij toch, niet waar?

— Zeker....

— Er moet iets bij den wagenmaker gebeurd zijn, fluisterde Katrijne heur man in het oor. Zie toch hoe opgewonden zij is!...

— Misschien een aanval van heete koorts, meende Hespel op denzelfden toon. We zullen het dra weten. Daarna tot Walda, haar vriendelijk de kin streelend:

— Ge hebt dus een broeder, en dat verheugt u?...

— O ja!

— En uw vader?

— Hij is zoo gelukkig!

— En uw grootvader? 't Is maar jammer dat.... Hei, kind, wat beteekenen die tranen?

Het meisje had zich plotseling weenend op een stoel laten neerzinken en verborg heur gelaat in beide handen. De ouderlingen keken haar in de hoogste bevreemding aan. Katrijne schoof een stoel bij, zette zich naast Walda en nam haar moederlijk in hare armen.

— Wat beteekenen die tranen, kind? Wees toch eens kalm en

handel niet zoo raadselachtig! Lachen en weenen gaan toch niet samen?

Walda keek de oude vrouw met betraande oogen aan.

— Gij hebt gelijk, moeder Katrijne, en ik begrijp dat ik mij heel gek heb aangesteld. En toch is het zoo; ik zou tegelijk moeten juichen van vreugde en weenen van smart!

Ik had een broeder, die ons ontnomen werd toen hij nog een kind was; hij werd ons gisteren door eenen wonderbaren loop der omstandigheden weergegeven!

— Het is dan toch waar?

— Maar met hem trad ook de dood in onze woon en trof mijn armen grootvader. De ontroering heeft hem gedood...

— Van blijdschap gestorven, prevelde meester Hespel. Mocht ons zulks ook overkomen! Zóó sterven...

— En die broeder? vroegde Katrijne.

— Hij heet Karl! Hij is eenige jaren ouder dan ik!... Hij is groot, schoon, sterk en dapper! — Maar gij kent hem!

— Wij?

— Ja zeker, moeder Katrijne. Gij hebt hem reeds ontmoet... en hem telkens, evenals al de Meersenbergers, gevreesd, gehaat en misschien wel vervloekt!...

— Maar, kind, hoe kan dat? Er zijn te Meersenberg maar drie personen, welke ons inderdaad gevoelens van afkeer en wrok inboezemen: graaf Hugo, ridder Boso van Gellenghe en dan de uitvoerder hunner booze plannen... 't Is toch geen van die drie?

— Jawel!

— Walda! Bedoelt gij Kuno?

— Ja!

— Ge spreekt onzin, meid, morde de meier. Kuno uw broeder? Kuno, de geheimzinnige kerel, die men soms bij schemerdonker of bij nacht op de straat ontmoet! Kuno, die in zijn rooden mantel gewikkeld en somber als de nacht zelf, steeds zwijgend zijn weg gaat en voor wien de beurzensnijders, manteltrekkers en andere straatdieven met schrik wegluchten, als ware hij de booze satan zelf!..

Walda was gedurende dien heftigen uitval kalm gebleven; om heuren mond speelde zelfs een zonderlinge glimlach, die zich meer en meer afteekende naarmate de grijsaard zich opwond.

— Meester Hespel, sprak zij, die man is mijn broeder! Maar hij is niet, zooals gij en de andere poorters hem afschilderen, en zooals ik hem mij zelf steeds voorgesteld heb! Nooit, neen nooit, meester Hespel, heeft mijn broeder eene daad begaan, die mij zou beletten hem te beminnen, zooals ik hem bemin! Nooit heeft zijn hand een poorter aangeraakt!

Gisterenavond heeft hij, zonder te weten dat hij mijn broeder is, mij ten prijze van zijn eigen leven tegen de krijgsknechten van den graaf verdedigd.

— Wat zegt ge toch?

— De waarheid! En mijn vader zal ze u bevestigen!

Op dit oogenblik werd er op de deur geklopt.

— Doe open, Katrijne, 't zijn de gezwornen!

De aangesprokene gehoorzaamde. Gaas Kouterman, Dirk de verwer, Willem van den Beemd, Jacob de droogscheerder en Lode van het Huis ter Beke traden binnen.

— Weest welkom, vrienden, sprak de meier. En tot zijne vrouw:

— Katrijne, ga met Walda naar de keuken. Het lieve kind zal u nog veel te vertellen hebben. Zij kan dan straks met meester Berthold naar huis gaan.

De oude vrouw nam Walda bij de hand en verliet met haar het vertrek.

— Meester Pieter, begon Lode, wij komen van de groote markt. Wij hebben u het raadhuis zien verlaten. Er was echter zooveel volk, dat wij u niet konden bereiken. De hertog is op weg naar het kasteel. Hoe is de zaak afgelopen? Goed of slecht nieuws?

— Goed nieuws, vrienden! Hij heeft mij stellig beloofd dat hij onzen ondergang zal beletten.

— Had hij den graaf reeds gesproken? vroeg Jacob de droogscheerder haastig.

— Neen.

— Dan mogen wij nog niet victorie kraaien, meende Lode.

— En waarom niet, Lode?

— Graaf Hugo is een looze vos! Ik heb een voorgevoel, dat...

— Och kom! Gij hebt altoos zulke zwartgallige gedachten, net als Berthold. De hertog heeft zeer stellig beloofd...

— Beloven kost niets! Wat geeft de hertog om ons? Wat zijn wij wel in zijne oogen? Ik zeg dat wij verloren zijn, zoo heer Hugo meer biedt dan wij!

— Dat kan niet, daar de graaf niet weet dat wij den vorst geld geboden hebben! Of er zou in ons midden een verrader moeten zijn.

— Zulke verdenking mag hier niet uitgebracht worden, vermaande de meier.

— Onze onvoorzichtigheid is de schuld van alles, verklaarde meester Jacob. Onze gemeente verkeert in eenen te bloeienden toestand. Gij en de meeste poorters hebt door uwe mooie kleederen, prachtige meubelen en dies meer, uwen geldelijken toestand voor ieders oogen blootgelegd en daardoor ook de hebzucht van den graaf gewekt! Dat is de ware en eenige oorzaak der ramp, die ons bedreigt. En nu zullen wij allen de praalzucht van enkelen moeten bekoopen!

— Jacob heeft gelijk, meende Willem van den Beemd. Ik wil hier geene namen noemen, maar daar zijn er, die de hoovaardigheid te ver gedreven hebben!

— Prietpraat! riep Lode. Wanneer men stipt al de verplichtingen nageleefd heeft, welke men tegenover den hertog en den graaf te vervullen heeft, dan mag men met de overschietende denariën doen, wat men wil. Koopt men er mooie kleederen voor, dan weet eenieder waaraan ze besteed zijn! Loopt men altijd gekleed als een arme stumperd, dan moeten de andere menschen onvermijdelijk op het denkbeeld komen dat de mooie spaarpenningen ergens in eene geldkas of eene andere schuilplaats bewaard worden.

— Is dat op mij bedoeld? krijschte Jacob.

— Ik heb, evenals gij, geene namen genoemd, antwoordde Lode op sarkastischen toon. Ik wil enkel maar bewijzen, dat de onvoorzichtigen niet altijd degenen zijn, welke er van beschuldigd worden.

— Peis, vrienden! vermaande meester Hespel. Tusschen ons mag er niet getwist worden!

— 't Is toch jammer dat ons zulks overkomt, op het oogenblik dat onze zaken zoo goed gaan!

— Onze poorters waren reeds zoo goed tot den krijg afgericht, alsof ze hun leven lang met boog en lans hadden omgegaan, viel Lambert de Zwarte in. Ge moest de afdeeling van mijne volders eens zien! Welke orde, welke houding sedert zij door mij aangevoerd wordt! Ik durf verzekeren dat geene stadspoort beter bewaakt wordt dan die, waar ik het bevel voer over de wacht!

— Heeft meester Hespel onze zaak wel met het noodige vuur verdedigd, bracht Gaas in. Niemand onzer was er bij...

— Zoudt gij het beter gedaan hebben? vroeg Lode de brouwer, de verdediging van den meier op zich nemend.

— Gewis, antwoordde de paternostermaker. Ik zou den hertog gezegd... ik zou hem bewezen hebben... Kortom, ik zou hem niet losgelaten hebben vóór dat...

— Voordat hij u gezegd had: „Vriend Gaas, om u plezier te doen ga ik aanstonds den graaf en al de edelen laten ophangen!” spotte Lode.

De paternostermaker keek den brouwer grimmig aan.

— Ge zult toch niet ontkennen, siste hij, dat meester Hespel reeds oud wordt en dat het niet onmogelijk is, dat hij in de tegenwoordigheid van den hertog kan in de war geraakt zijn!

Bij het hooren dier beschuldiging richtte de meier zich fier op.

— Wat beteekent dát? sprak hij met waardigheid. Was ik niet altijd gereed om bij iedere gelegenheid de rechten der gemeente te verdedigen? Wie durft er op roemen de gemeente meer te beminnen dan ik?

Gij spraakt daar van „in de war geraken” of verlegen zijn!... Dát ben ik nooit geweest! De meier van het aloude Meersenberg durft den hertog in de oogen blikken, zooals hij u in de oogen blik! Al ben ik een oud man, toch ontbreekt het mij niet aan moed en geestkracht! Ik heb gezegd, wat ik moest zeggen!

— Maak u niet boos, meester Hespel, riep de deken der brouwers. En tot de anderen:

Laat ons liever beraadslagen over hetgeen ons te doen staat in geval heer Hugo er in gelukt den hertog te bepraten!

— Wat mij betreft, verklaarde de meier met vuur, ik weet wat ik alsdan doen zal en dát heb ik den hertog te verstaan gegeven, niet alleen voor mijzelf, maar in ons aller naam. Maar gij, Lambert, die aan het hoofd staat van zulke flinke afdeeling, gij, Gaas, die dit en dat zoudt gezegd hebben en denkt dat ik te lauw geweest ben, wat zult gij doen?

— En gij zelf, meier?

— Zoo de hertog, hetgeen de hemel verhoede, de hand aan onze vrijheden slaat, zal ik het zwaard aangorden om ze ten prijze van mijn leven te verdedigen!

— Goed gesproken, meier, riep Lode van het Huis ter Beke! En ge zult mij en al de mannen van het brouwersgilde aan uwe zijde vinden!

Meester Hespel drukte den koenen brouwer de hand. Dan de anderen aankijkend:

— En gij, vrienden?

De droogscheerder nam het woord.

— Zullen wij, sprak hij, met aan den hertog weerstand te bieden, onze stad niet aan de grootste rampen blootstellen? Alles op den keper beschouwd, zijn wij toch maar vreedzame poorters; we zullen er stellig bij verliezen zoo wij oproer maken. Onze winkels zullen geplunderd, onze spaarpenningen geroofd worden, en ons zal men doodslaan of in den kerker werpen. Ik vind het dus veel beter te onderhandelen...

— Maar, Jacob, de onderhandelingen kunnen niet verder gedreven worden dan reeds gedaan werd. Wij hebben den hertog geld aangeboden; kan men wel verder gaan? Ik ken geen ander middel meer dan het zwaard.

— En ik, riep Jacob, ik verklaar niet te willen hooren van zulke buitensporigheden! Dat anderen oproer maken, zoo zij er lust toe hebben! Liever dan zulke verantwoordelijkheid op mij te nemen leg ik mijn ambt van gezworne hier neer!

— Ik ook, verklaarde Willem van den Beemd.

— De zienswijze van meester Jacob is ook de mijne, voegde Gaas er bij.

De drie mannen richtten zich naar de deur. De deken der brouwers plaatste zich met gespreide armen voor hen.

— Vrienden, niet zoo! Zijt gij dan lafaards, die reeds voor de schaduw van het gevaar als hazen wegluchten?

— Pas op uwe uitdrukkingen, antwoordde Gaas. Het geen gij lafheid noemt is enkel voorzichtigheid. Gij zijt vrijgezel, wij zijn huisvaders! Wij hebben onze winkels, onze spaarpenningen, onze vrouwen en kinderen voor het gevaar te behoeden en denken er dus zoo licht niet over!

— De vrees moet u wel hevig ontsteld hebben, daar gij niet ziet dat uwe winkels, uwe spaarpenningen, uwe vrouwen en kinderen na de vernietiging onzer vrijheden veel meer zouden te lijden hebben van de schraapzucht van den graaf, den trots der edelen en de losbandigheid hunner krijgsknechten!

— Vrienden, riep de meier, geen ontslag! Zoo wij vereenigd blijven zijn wij sterk en zal de graaf ons niet durven aanvallen! Neemt de Vlaamsche gemeenten tot voorbeeld! Zij zijn machtig en gevreesd, maar het is slechts na jarenlang lijden en strijden dat zij zoover geraakt zijn. Wij ook mogen voor niets terugdeinzen, wanneer onze dierbare vrijheden op het spel staan....

Terwijl de meier sprak werd de straatdeur eensklaps geopend en drongen verscheidene mannen binnen. Het waren Berthold, Lieven, en eenige andere gezwoornen. Buiten, in de straat weerklonk een verward gerucht van stemmen en wapengekletter, waaruit bij poozen de kreet „Leve de gemeente!” in machtige galmen opsteeg.

— Meester Berthold, wat beteekent dit rumoer?

De wagenmaker hief de hand op.

— Luistert! Luistert allen naar de stem van het volk! sprak hij somber.

— Men juicht de gemeente toe, verklaarde meester Lode.

— Ja, het volk juicht de gemeente toe! Het volk geeft zijn wil te kennen aan ons zijne gezwoornen!...

— Wat beteekenen die woorden?

— Weet gij het niet? Neen! Welnu, *de gemeente is afgeschapt!*...

— Afgeschapt!

— Ja, verkocht, versjacherd voor negenhonderd ponden en een paard!

— Verraad!... Wraak!... Dood aan den dwingeland!...

— Leve de gemeente!

En uit de volksmenigte, welke zich voor het huis van den meier verdrong, daverde machtig en onheilspellend de kreet:

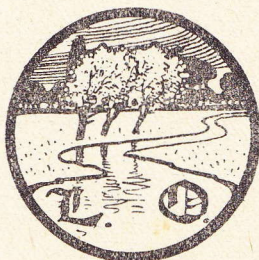
„LEVE DE GEMEENTE!”

GEMEENTE!

EEN VERHAAL UIT DE XIIe EEUW.

DOOR

C. DE KINDER.

LODEWIJK OPDEBEEK

Uitgever.

— ANTWERPEN —

1914.